

Glavne poruke panelista
sa 10. Beogradskog
bezbednosnog foruma

U vremenu krize solidarnost je preduslov uspostavljanja poverenja

- **Armitaž:** Devet od dvanaest država jugoistočne Evrope suočavaju se sa opasnošću da izgube četvrtinu svoje populacije u budućnosti

Strana IV

Svetlana Stefanović o jubileju BBF-a

Deset godina razvoja i izuzetnosti

Strana III

Ovogodišnji forum održan
u specifičnim okolnostima

Kriza dodatno istisnula javnost iz donošenja odluka

- Reč koja je ove godine prožimala sve panele Beogradskog bezbednosnog foruma jeste, očekivano, kovid 19
- Obnova demokratije zahteva da ljudi povrate svoj glas, da budu učesnici a ne sledbenici

Strana II

Ovogodišnji Beogradski bezbednosni forum održan u specifičnim okolnostima zbog pandemije kovida 19

Kriza dodatno istisnula javnost iz donošenja odluka

Krivi za krizu potraženi su među migrantima, ali i ličnostima zamišljenim kao nosioci globalizma. Nudeći lažan osećaj zaštite i sigurnosti već dovoljno uplašenim i zbunjenim ljudima ekstremisti u tom „lovu u mutnom“ vrebaju svoju priliku

Reč koja je ove godine prožimala sve panele Beogradskog bezbednosnog foruma (BSF) jeste, očekivano, kovid 19. Pandemija je uticala kako na sve teme o kojima se govorilo, tako i na sam format konferencije - po prvi put je primenjen takozvani hibridni model koji je podrazumevao da učesnici iz Beograda govore iz specijalno pripremljenog studija, dok su se učesnici iz inostranstva uključivali onlajn, putem posebne platforme, saopštili su organizatori desetog Beogradskog bezbednosnog foruma.

nje i perspektive dijaloga Beograda i Prištine“, naveli su.

Prema njihovim rečima, kriza demokratije nije nastala zbog i tokom pandemije, ali je pandemija uticala da se pojavi i u nekim zemljama u kojim to ne bismo očekivali.

„Mada je teza da nedemokratski režimi bolje reaguju na krizu od demokratskih izgledala uverljivo, ipak se čini da prirodna vladavine nije presudna za

demokratije. Obnova demokratije zahteva da ljudi povrate svoj glas, da budu učesnici a ne sledbenici“, navodi se u saopštenju.

Termin „zarobljena država“ se već duže vreme vezuje za one na prostoru Zapadnog Balkana. Ove godine našao se u centru pažnje ovog akademskog događaja, koji je okupio viđene istraživače društvenih nauka. Razmatrajući načine „zarobljavanja“ države u regionu kao posebna opa-

nomije tako i institucija u koje građani veruju bio jedini put da se trend depopulacije smanji“, stoji u saopštenju.

Ostalo je otvoreno pitanje da li će ideja multilateralizma nastaviti da trpi zbog ambicija rastućih regionalnih sila ili će nas pandemija ipak naterati na saradnju u globalnim okvirima kako bismo se uspešno izborili sa virusom i drugim planetarnim krizama kao što su klimatske prome-

● **Kredibilnost je dvosmerna ulica:** Tačno je da ne postoji veliki entuzijazam za daljim širenjem EU, ali ni imidž Zapadnog Balkana nije sjajan

ekstremističke grupacije koje uglavnom pripadaju desnom delu političkog spektra. Nudeći se građanima kao nosioci rešenja za trenutnu krizu vrlo lako su uspele da nametnu mnoge teme koje

Kao i svake godine do sada poseban panel na BSF-u bio je posvećen dijalogu Beograda i Prištine. Ovo je bio prvi put da se na nekom događaju koji se organizuje u regionu sastaju najviši

Hibridni model konferencije: Rad u uslovima pandemije

čivali onlajn, putem posebne platforme, saopštili su organizatori desetog Beogradskog bezbednosnog foruma.

„Velike teme koje smo ovoga puta raspravljali bile su kriza demokratije i solidarnost, odnos fenomena 'zarobljene države' i bezbednosti, problemi organizovanog kriminala, depopulacije, krize multilateralizma, 'mejnstrimovanja' desničarskog ekstremizma, vrednosti u kreiranju medijskih narativa, odnosu poverenja, novih tehnologija i legitimnosti, budućnosti Evrope i Zapadnog Balkana i naravno sta-

uspešnost borbe protiv virusa, već efikasnost državnog aparata, kao i njegova delotvornost. Možda je ovo i jedan od razloga zbog kojeg su pojedine države, odnosno njihove vlade, uviđajući sopstvenu slabost i nespremnost da se nose sa do tada nepoznatim protivnikom, počele da pribegavaju nedemokratskim merama kojima su bitno ograničile neka od osnovnih ljudskih prava svojih građana. Ogođen je proces da je više globalizacije dovelo do osećanja građana da imaju sve manje moći, pa je moguće da se suočavamo sa deglobalizacijom

snost uočena je tendencija pojedinih vlada da se kriza izazvana pandemijom iskoristi za dodatno istiskivanje javnosti iz donošenja odluka i naročito, relativizovanje državnih institucija, bez obzira kojoj grani vlasti one pripadale - od parlamenta, preko vlade do pravosuđa.

„Rano je reći, ali čini se da je ubrzana depopulacija Zapadnog Balkana usporena (ali ne i zastavljena) pandemijom, isključivo zbog toga što je kretanje ljudi veoma ograničeno. To ni najmanje ne utiče na činjenicu da pojedinih regionima u svetu, uključujući naš, preti odumanje i da se mnoge zemlje suočavaju sa mogućnošću da ostanu bez čvrtine svoje populacije. Građani ovog regiona nemaju dovoljno poverenja u sopstvene institucije i političke elite, kao ni njihovu nameru da rade za dobrobit onih koji najviše odlaze. Nesporno je da bi suštinski razvoj kako eko-

no. Kako je istaknuto, početak krize je doveo do toga da se države zatvore u strahu od nepoznatog, dok se danas čini da je potreba za zajedničkim delovanjem možda i izraženija nego ikad.

● **Reč koja je ove godine prožimala sve panele Beogradskog bezbednosnog foruma jeste, očekivano, kovid 19**
● **Obnova demokratije zahteva da ljudi povrate svoj glas, da budu učesnici a ne sledbenici**

Evropska unija je dogovorom o „paketu obnove“, nezamislivom pre pandemije, pokazala put kojim će se morati ići ako nam je stalo do povratka poverenja bez kojeg su održivi razvoj i mir teško zamislivi.

„Nespremnost država i njihovu nemoć u pojedinim situacijama odmah su iskoristile razne

se uglavnom mogu meriti sa teorijama zavere. Krivci za krizu potraženi su među migrantima, ali i ličnostima zamišljenim kao nosioci globalizma. Nudeći lažan osećaj zaštite i sigurnosti već do-

predstavnici Srbije i Kosova i uz predstavnike i izaslanike EU i SAD diskutuju o trenutku u kome se pregovori nalaze i koracima koje treba preduzeti. Forma-ti poput ovog vode jačanju poverenja bez koga je održiv mir u regionu nemoguć.

„Kritički intonirani izveštaji o napretku, nedavno objavljeni investicioni plan, otvaranje pregovora sa Severnom Makedonijom i uskoro, Albanijom, predstavljaju načine da EU postepeno prevaziđe krizu kredibiliteta na Zapadnom Balkanu. Pritom, kredibilnost je dvosmerna ulica: tačno je da ne postoji veliki entuzijazam za daljim širenjem EU, naročito u kontekstu pandemije; imidž Zapadnog Balkana je sve samo ne sjajan. Ali, uspesima na polju reformi država kandidat kritičarima, izbija iz ruke“ i taj argument“, zaključili su organizatori.

BBF

Prvi onlajn forum

„Tokom šest dana desetog jubilarog, a prvog onlajn BSF-a, održane su 24 sesije sa 92 govornika i više hiljada pratilaca. Nadamo se da će iduće godine beogradski 'Hajat' ponovo biti mesto susreta - uživo - zajednice koju je naša konferencija u prvih deceniji postojanja uspeła da okupi“, saopštili su organizatori Beogradskog bezbednosnog foruma.

Beogradski bezbednosni forum obeležava deceniju postojanja

Deset godina razvoja i izuzetnosti

Reč organizatora

Svetlana Stefanović

Od samog početka Beogradski bezbednosni forum (BBF) izgradio je svoj jedinstveni profil među sličnim događajima u Evropi. Zamišljen je i osmišljen kao mesto za dijalog koji će doprineti razvoju bezbednosne zajednice u regionu Balkana i pružiti značajan doprinos savremenoj evropskoj i globalnoj raspravi o bezbednosti. Istovremeno, Forum teži da stvori održivu nacionalnu, regionalnu i međunarodnu mrežu zainteresovanih strana koja će redovno diskutovati i konsultovati se o različitim otvorenim pitanjima.

Tri organizacije koje su osnovale Forum predstavile su novu

Više od 4.000 ljudi je posetilo BBF, a više od 900 govornika predstavilo svoja gledišta: Detalj sa ovogodišnjeg foruma

inicijativu 2011. godine, kada je u Domu Vojske održano prvo izdanje Beogradskog bezbednosnog foruma. Od tog trenutka Forum je prerasao u jedan od najatraktivnijih regionalnih do-

gadaća usmerenih na bezbednosni dijalog i dobro poznato mesto za susrete „od Istanbula do Beča“. Ove godine slavimo prvu deceniju rada.

Sledeći primere sličnih bezbednosnih foruma u Evropi, kao što su Minhenska bezbednosna konferencija, GLOBSEC i Briselski forum, naša ideja bila je da otvorimo neka od najizazovnijih pitanja važnih za Balkan i šire, i pristupimo im na inovativan način, poštujući otvorenu debatu i različita gledišta.

Jedan od najvažnijih ciljeva i prvobitna ideja iz Beogradskog bezbednosnog foruma bila je „približavanje Balkana Evropi“, a zatim „približavanje Evrope Balkanu“. Naš tim je na tome

grad-Priština uvek je bio jedan od najsčekivanijih događaja za sve koji prate politiku i odnose dve zajednice. Zatim, tu je i rasprava posvećena pitanju migracija, posebno pre krize 2015. godine. Dodatno, teme koje se odnose na žene i potrebu da se obezbedi rodno uravnoteženiji i rodno odgovorniji sektor bezbednosti, kao predušlov za povećanje učešća žena su nam uvek u fokusu. Insistirali smo na održavanju sesija posvećenih energetske bezbednosti, zaštiti životne sredine i politikama vezanim za klimatske promene, kao i podizanju nejednakosti - jer razmišljamo u dugoročnoj perspektivi. Kontinuitet nekih tema takođe je pokazao evoluciju našeg pristupa

govarali o azijskoj bezbednosnoj arhitekturi.

Više od 4.000 ljudi je posetilo naše događaje, a više od 900 govornika predstavilo svoja gledišta - od kojih su neki prvi put predstavljani kao „nova lica“ na ekspertskoj sceni.

● **Sledeći primere sličnih bezbednosnih foruma u Evropi, naša ideja bila je da otvorimo neka od najizazovnijih pitanja važnih za Balkan i šire, i pristupimo im na inovativan način, poštujući otvorenu debatu i različita gledišta**

Vidljivost Forumu povećavala se i svake godine je više od 120 novinara iz 80 medijskih kuća pokrivalo Forum. Tokom proteklih 10 godina sa naših događaja je proizašlo više od 5.700 medijskih napisa, a neki od panela i sesija direktno su prenošeni na regionalnim ili nacionalnim televizijama.

Počelo je kao vizija i posle deset godina izgleda kao san koji se ostvario. Na samom početku postojala je dobra volja, posvećeni ljudi i bliski prijatelji, ograničeni budžet i resursi koji su sve tri organizacije uložile u BBF mašineriju.

Sa ponosom možemo konstatovati da je Beogradski bezbednosni forum uticao na zvanični (kako nacionalni, tako i na regionalni) diskurs, fokusirane poruke i pristup donosioca odluka i politika. Tokom petog BBF-a 2015. godine organizatori su ob-

javili Beogradski apel u vezi sa izbegličkom krizom i ovaj dokument je postao deo zvanične poruke Vlade Srbije koja se bavi krizom. Slanjem strukturirane i jezgrovite poruke na kraju svakog Forumu, organizatori se nadaju da će razmene mišljenja na

našim događajima uticati na javne politike i rešenja problema. Beogradski bezbednosni forum podržavao je veliki broj donatora i partnera koji su omogućili održavanje i autonomiju Forumu tokom ovih deset godina, što podrazumeva ogroman napor za prikupljanje sredstava svake godine.

Danas je Forum prepoznat kao događaj godine u Srbiji i regionu, a mi smo spremni i nestrpljivi da vidimo šta će nam sledeća decenija doneti. Ono što sa sigurnošću možemo da obećamo jeste da će Beogradski bezbednosni forum ostati mesto gde će se sva bitna otvorena pitanja analizirati i raspravljati sa kritičke i produktivne tačke gledišta.

Autorka je izvršna direktorka Beogradskog bezbednosnog foruma

● **Počelo je kao vizija i posle deset godina izgleda kao san koji se ostvario. Na samom početku postojala je dobra volja, posvećeni ljudi i bliski prijatelji, ograničeni budžet i resursi koji su sve tri organizacije uložile u BBF mašineriju**

kontinuirano radio i to je ono što smo pokušavali da postignemo tokom deset godina.

Prateći najvažnije procese u regionu, Evropi i svetu, nastojimo da predstavimo nove teme i nove ljude kroz sveobuhvatan program, koji bi odgovarao mnogobrojnoj publici.

Neka pitanja su bila prisutna od samog početka: panel Beo-

pa savremenim događajima i izazovima.

Svesni smo da Zapadni Balkan nije centar sveta. Iako je Evropa uvek prisutna, trudimo se ne budemo evrocentrični. Tako smo 2013. godine imali sesiju posvećenu Iranu, 2016. Latinskoj Americi i Kini, 2018. vodili smo fascinantnu diskusiju o Bliskom istoku, a 2019. stručnjaci su raz-

Glavne poruke panelista sa jubilarnog 10. Beogradskog bezbednosnog foruma

U vremenu krize solidarnost je preduslov uspostavljanja poverenja

Na otvaranju jubilarnog, desetog Beogradskog bezbednosnog foruma istaknuto je da je ovaj događaj važan i za Srbiju i za region i da predstavlja ideju vodilju kako u globalnom kontekstu ojačati poverenje u regionu. Cilj konferencije jeste da bude mesto za razgovore o pitanjima na Balkanu, Evropi, kao i da uključi Zapadni Balkan u globalne debate. Poručeno je da je od najvećeg značaja da ljudi grade mostove razumevanja među sobom, jer u suprotnom neće biti poverenja i mira.

Značaj poverenja i mira istaknut je i tokom diskusije o odnosima Beograda i Prištine, koja se tradicionalno svake godine održava na Beogradskom bezbednosnom forumu.

„Bez mira ne može biti rešenja za mnoge regionalne probleme, ni održivog mira bez partnerstva i poverenja, što se odnosi na sve sfere života, od ekonomije do napretka, istakao je Miroslav Lajčak“, specijalni predstavnik EU za dijalog Beograda i Prištine.

Lajčak je poručio i da je normalizacija odnosa Beograda i Prištine važan element u rešavanju izazova u regionu i da je cilj da se postignu tri cilja: normalizovanje odnosa, postizanje rešenja na evropskim vrednostima i normama kako bi se region približio evropskoj budućnosti, ali i da ceo proces doprinese regionalnoj stabilnosti.

Demokratija plaća cenu krize

Sa Forumu je poslata i poruka da je Zapadni Balkan deo Evrope i da je u strateškom interesu EU da naš region približi sebi. Evropski komesar za proširenje Oliver Varhelji naglasio je da je pitanje bezbednosti Zapadnog Balkana u stvari pitanje evropske bezbednosti, uz konstataciju da je EU bezuslovno posvećena

krenuli su diskusiju i ponudili preporuke za rešavanje brojnih pitanja koja su se nametnula kao posebno značajna u prethodnom periodu obeleženom pandemijom. Naziv ovogodišnjeg događaja, da nema mira bez poverenja, odgovarajući je za ono što se dešava danas s pandemijom bolesti kovid 19 u celom svetu, jer nas nedostatak poverenja zbunjuje i onespokojava. Na Forumu je posebno bilo reči o uticaju pandemije na krizu demokratije. Ivan Krastev, direktor Centra za liberalne strategije Bugarke, i Tomas Karoters, potpredsednik studija u Karnegi za dužbini za međunarodni mir, složili su se da nema značajnije razlike u odgovoru na kovid 19

vale na krizu, pojedine demokratije mogu primeniti politike koje je inače teško zamisliti. Ta fleksibilnost je, po mom mišljenju, znak snage demokratskog poretka, a ne njegove slabosti“, naglasio je Krastev i dodao da je budućnost invazija nepoznatog i stoga je bolje da pokušamo da razumemo šta se može uraditi s ovim što imamo, umesto da nagadamo u kom pravcu ide svet.

Kriminal pandemiju kovida video kao priliku

Kriza izazvana pandemijom uticala je i na organizovani kriminal i o tome je bilo reči na jednom od panela Beogradskog

ona može imati na globalni poredak složili su se da se u ovom trenutku čini da se Kina, uprkos svemu, najbolje snašla i to zahvaljujući promeni fokusa na oblasti demonstracije meke moć - ekonomiji i javnoj diplomatiji. Kada je Evropska unija u pitanju, krizu treba posmatrati kao priliku za reformu i poboljšanja.

„Da bi postala zaista snažan i pouzdan globalni igrač, EU treba da promeni sistem donošenja odluka, posebno u oblastima koje po prirodi pripadaju komunitarnom ili saveznom nivou i posebno kada je reč o spoljnoj politici, bezbednosti, odbrani, određenim aspektima ilegalne imigracije i pitanja budžeta“, rekao je Mikulaš Džurinda, predsed-

● **Mude: Ako Bajden pobedi, on će borbu između liberalne demokratije i desničarskog populizma nastaviti na međunarodnom planu**

● **Armitaž: Devet od dvanaest država jugoistočne Evrope suočavaju se sa opasnošću da izgube četvrtinu svoje populacije u budućnosti**

ček iz londonskog Instituta za strateški dijalog.

Populizam neće nestati sa Trampom

Posebna sesija bila je rezervisana za čuvenog profesora političkih teorija i demokratije sa Univerziteta Džordžija, Kasa

zivača američke politike u određenim delovima sveta kao što je Zapadnog Balkana.

„Amerikanci i Evropljani treba da pokažu da transatlantska saradnja može da ponudi efektivna rešenja na skoro sve izazove. Neophodno je jačati multilateralizam, koji je za Evropljane od ključne važnosti“, istakla je Karen Donfrid, predsednica Nemačkog Maršalovog fonda.

Veoma zabrinjavajući podaci mogli su se čuti na panelu posvećenom pitanju depopulacije na Zapadnom Balkanu, na kom je predstavljena studija trendova koju je uradio UNDP.

„Devet od dvanaest država jugoistočne Evrope se suočavaju sa opasnošću da izgube četvrtinu svoje populacije u budućnosti, a to može imati dramatične posledice“, upozorava Alana Armitaž, direktorka Regionalne kancelarije Populacionog fonda UN-a za Evropu i Centralnu Aziju.

Forum je i ove godine u okviru Akademskog događaja ponudio platformu sa koje su se mogli čuti mladi i perspektivni istraživači i istraživačice iz zemlje, regiona i sveta. Ovogodišnji Akademski događaj je posvećen fenomenu zarobljene države u sektoru bezbednosti. Pored teorijskih razmatranja, panelisti su istakli i nekoliko preporuka za političku praksu. Preporučeno je da antikorupcijske mere, koje su ključne u borbi protiv zarobljavanja države, budu prilagođene specifičnom kontekstu u svakoj konkretnoj državi i da su „oslobađanje“ pravosuđa i strogo poštovanje principa podele vlasti ključni za borbu protiv zarobljene države. Dodatno, naglašeno je i da je neophodno dekonstruisati narative koje vlastodržci koriste kako bi zarobili institucije.

Tokom akademskog događaja razmatrana je i specifična situacija postkonfliktnog okruženja na Zapadnom Balkanu, a posebno u odnosima Srbije i Kosova, kao i uloga međunarodne zajednice u zarobljavanju države. Istaknuto je da bi Evropska unija trebalo da stavi težište na unutrašnje reforme, umesto što dijalog Beograda i Prištine postaje zamena sa sve ostale obaveze u procesu evropskih integracija.

BBF

Marko Savković vodi panel o populizmu

krizu između demokratskih i autoritarnih zemalja i da je efektivnost, a ne političko uređenje ili ekonomski nivo, bila presudna za uspešno reagovanje na pandemiju.

„Priroda političkog poretka ne određuje to ko će bolje reago-

bezbudnosnog foruma. Učesnici diskusije su istakli da su grupe za organizovani kriminal pokazale veliku sposobnost da se prilagode u vreme krize korona virusa. Istaknut je iznenađujuće mali uticaj korona virusa na trgovinu drogom i ograničen uticaj na migracije i trgovinu ljudima, zbog ograničenog kretanja ljudi. Dodatno, kao područje u kome će se dugoročno osećati najveći uticaj organizovanog kriminala identifikovana je sajber sfera, gde je zabeležen veliki porast broja prevara koje se dovode u vezu sa kovidom 19. Tokom panela je istaknuto i kako je organizovani kriminal iskoristio krizu korona virusa kao priliku da zameni države i ponudi usluge građanima i tržištima. Objasnjeno je kako je u nekim situacijama mafija zamenila institucije i kako se takva praksa ne sme dešavati.

Učesnici panela koji se bavio krizom izazvanom pandemijom kovida 19 i posledicama koje

nik Vilfred Martens centra za evropske studije.

Pitanja poput populizma i ekstremno desničarskog nacionalizma sve više opterećuju globalno društvo i o njima se takođe govorilo na Forumu.

Nemogućnost centrističkih i socijaldemokratskih vlada da adekvatno odgovore na najvažnije društvene izazove dovela je do globalnog porasta desničarskih političkih snaga, a takva politička klima plodno je tle za dalju radikalizaciju, istaknuto je na panelu na temu desničarskog ekstremizma. Osim nasilja i terorizma koji su za osudu, u usponu su govor mržnje i propaganda, prisutna naročito u onlajn prostoru, gde katkad biva prihvaćena kao legitimno političko sredstvo, naveli su učesnici tog panela.

„Partije desnog centra trebalo bi jasno da se distanciraju od krajnje desnice, a Evropska unija mora da pronađe način da reguluje“, naglasila je Saša Havli-

Mudea, koji je pitanje populizma približio na primeru Trampove administracije i predstojećih predsedničkih izbora u Sjedinjenim Američkim Državama.

„Populizam nije počeo sa Trampom, i neće ni nestati sa njim. Ako Tramp pobedi, i dalje ćemo imati prečutnu podršku populistima širom sveta i normalizaciju krajnje desnice. Ako Bajden dođe na vlast, on će borbu između liberalne demokratije i desničarskog populizma u SAD nastaviti na međunarodnom planu i suprotstaviti se Orbanu u Mađarskoj, stranci Pravo i pravda u Poljskoj, Bolsonaro u Brazilu“, tvrdi Mude.

O izborima u Americi govorilo se i iz ugla posledica na međunarodni poredak, daljeg uspona Kine i Rusije, kao i saradnje Sjedinjenih Država sa saveznicima u Evropi i Aziji. Istaknuto je da bi SAD trebalo da obnove blisku saradnju sa evropskim državama, kako bi obuzdale rast autoritarne uticaja Kine i Rusije, kao iza-

integraciji regiona i otklanjanju bilo kakvih pretnji u njemu.

„Pandemija nije uticala da zanemarimo interes koji imamo na Zapadnom Balkanu. U našem strateškom interesu je da zemlje Zapadnog Balkana približimo EU“, istakao je Varhelji.

Učesnici desetog Beogradskog bezbednosnog foruma po-

vati na krizu. U vreme dramatične krize kao što je pandemija, države praktično počinju da liče jedna na drugu. Glavno pitanje postaje efikasnost, nivo društvenog poverenja, iskustvo sa prethodnim krizama, efikasnost državnog aparata. Demokratija će, naravno, platiti određenu cenu ove krize. Da bi efikasno reago-